

ISSN 2311–9306

ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ECONOMICS STUDIES

2 (28) – 2020

Львів
2020

ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науково-практичний журнал

2 (28) червень 2020

Засновники журналу:

Львівська економічна фундація

Про журнал:

Економічні студії
(Economics studies)

Періодичність виходу:

чотири рази на рік.

Мова видання:

українська, російська, англійська

ISSN: 2311–9306

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ:

КВ № 20515–10315

від 20 грудня 2013 р.

**Журнал включено до міжнародної
наукометричної бази Index Copernicus**

Адреса для листування:

Науково-практичний журнал

«Економічні студії»

а/с 341, м. Львів, 79000

www.lef.lviv.ua

info@lef.lviv.ua

Тел: +38 (063) 204 34 31

Науково-практичний журнал «Економічні студії»

присвячений актуальним проблемам розвитку сучасної економіки та пропонує своїм читачам розмаїття високоякісної інформації в галузі економічної науки.

Видання має тематичну спрямованість в межах таких наукових спеціальностей, як світове господарство і міжнародні економічні відносини; економіка та управління національним господарством; економіка та управління підприємствами; розвиток продуктивних сил та регіональна економіка; економіка природокористування; гроші, фінанси і кредит; демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика та інші галузі економічної науки.

Цільова аудиторія журналу: вчені, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти, економісти, бухгалтери, державні службовці та всі, кого цікавить економічна тематика.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назви підприємств, організацій, установ та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Передруки і переклади дозволяються лише за згодою автора та редакції журналу. Автори зберігають за собою всі авторські права і одночасно надають журналу право першої публікації, що дозволяє поширювати даний матеріал із зазначенням авторства та первинної публікації в даному журналі.

Редактор, коректор – Ю.С. Павленко

Комп'ютерна верстка – І.І. Стратій

Віддруковано:

Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Підписано до друку 30.06.2020.

Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Обл.-вид. арк. 14,18. Ум. друк. арк. 15,58.
Наклад 100 прим.
Замовлення № 0720/183.

ЗМІСТ

ВІДСОТКОВІ СТАВКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ДІЛОВУ АКТИВНІСТЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ Васильєва Д.О.	7
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ СТІЛЬНИКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ Галуцьких Н.А., Ткаченко Д.Д.	11
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ ОЧІКУВАНИХ КРЕДИТНИХ ЗБИТКІВ ДЛЯ ТОРГОВОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ 9 Гура Н.О., Щербак М.О.	15
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВПЛИВУ ОЦІНКИ БЮДЖЕТНИХ ВИТРАТ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ Дешко А.Л.	18
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ Дмитренко А.В., Ізмайло О.Р.	22
ПУТИ ДОСТИЖЕННЯ УСТОЙЧИВОГО РОЗВИТКУ ГОСТИНИЧНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСІВ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННЫХ ВЫЗОВОВ В УКРАИНЕ Климова Т.В., Колесниченко Т.А., Юдина Е.И.	25
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ Ковальська К.В., Овчаренко Т.С.	30
ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ Кушнерик О.В.	36
ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ: ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ Кушнір С.О., Сисосєва П.К.	40
ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА, ПРОБЛЕМ ТА НАСЛІДКІВ ВПРОВАДЖЕННЯ Кушнір С.О., Тюрїна С.С.	47
ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ Лавриненко С.О.	51
ДОСЛІДЖЕННЯ КЕРОВАНОСТІ ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ Лазоренко В.В.	55
СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА НАЙВІДОМІШІ ОБ'ЄКТИ Лук'янець А.В.	60
ГАЛУЗЕВО-РЕГІОНАЛЬНА ОЦІНКА РОЗПОДІЛУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ Малько К.С.	63
ВЗАЄМОДІЯ ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ Месюк М.П., Ісаєнко І.А.	70
ПОРІВНЯННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «ЯКІСТЬ УПРАВЛІННЯ» ТА «ЕФЕКТИВНІСТЬ» Муренець І.Г.	75
ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ЗМІНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ Паустовська Т.І., Гусак А.С.	79

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

PAYROLL ACCOUNTING AND ITS CALCULATION

Дмитренко А.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Dmitrenko A.V.

Ph.D. in Economics,
Associate Professor of Finance, Banking and Taxation Department
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

Ізмайло О.Р.

студентка
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Izmailo O.P.

Student
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

Статтю присвячено дослідженню поняттю «оплати праці» та її розрахунку, аналізу його сутності як зарубіжними, так і вітчизняними вченими. Досліджено функції оплати праці, розрахунок праці на підприємстві, аналіз синтетичний та аналітичних рахунків, аналіз тарифної ставки, типові порушення при нарахуванні заробітної плати. Дослідження присвячені теоретичному розгляду та аналізу сучасних форм та систем оплати праці. Запропоновано практичні рекомендації стосовно удосконалення обліку праці та її оплати на підприємстві. Також, висвітлено можливі шляхи удосконалення обліку оплати праці та її удосконалення та запропоновано практичні рекомендації стосовно удосконалення обліку праці та її оплати на підприємстві.

Ключові слова: заробітна плата, форми оплати праці, функції заробітної плати, основна заробітна плата, додаткова оплата праці, мінімальна заробітна плата.

Статья посвящена исследованию понятию «оплате труда» и ее расчета, анализа его сущности как зарубежными, так и отечественными учеными. Исследована функции оплаты труда, расчет труда на предприятии, анализ синтетический и аналитических счетов, анализ тарифной ставки, типичные нарушения при начислении заработной платы. Исследования посвящены теоретическому рассмотрению и анализу современных форм и систем оплаты труда. Предложены практические рекомендации по совершенствованию учета труда и его оплаты на предприятии. Также, освещены возможные пути совершенствования учета оплаты труда и ее усовершенствование и предложены практические рекомендации по совершенствованию учета труда и его оплаты на предприятии.

Ключевые слова: заработная плата, формы оплаты труда, функции заработной платы, основная заработная плата, дополнительная оплата труда, минимальная заработная плата.

The article is devoted to the research of the notion of "pay" and its calculation, the analysis of its essence both by foreign and domestic scientists. The functions of remuneration, the calculation of work at the enterprise, the analysis of synthetic and analytical accounts, the analysis of the tariff rate, typical violations in the calculation of wages are investigated. The researches are devoted to theoretical consideration and analysis of modern forms and systems of remuneration. Practical recommendations for improving accounting and remuneration at the enterprise are offered. Also, the possible ways of improving the accounting of pay and its improvement are outlined and practical recommendations are offered regarding the improvement of accounting of labor and its payment at the enterprise.

Keywords: wages, forms of remuneration, salary functions, basic wages, additional remuneration, minimum wages.

Постановка проблеми. На сучасному розвитку України є актуальна проблема нарахування заробітної плати. Оплата праці є об'єктом наукових досліджень протягом багатьох років. Заробітна плата є невід'ємною частиною життя суспільства. Крім того, ефективність діяльності підприємства залежить від працівників, а їх мотивація до покращення роботи від заробітної плати.

Аналіз останніх джерел. Проблему оплати праці в Україні досліджують такі вчені як: Н. К. Бондарьова [2, с. 112], Ф. Ф. Бутинець [3, с. 86], В. П. Завгородній [4, с. 352], Ю. Б. Іванов [5, с. 149], І. М. Новак [6, с. 15] В. В. Собко [7, с. 237] та ін. У своїх працях науковці розглядають актуальні проблеми оплати праці. У економічній літературі кожен вчений виділяє свої підходи до суті оплати праці, вирішення

проблем, що виникають на ринку праці, інструменти державного регулювання заробітної плати тощо, але на сьогодні залишається низка невіршених питань з визначеного актуального дослідження.

Мета дослідження. Метою наукової статті є дослідження обліку оплати праці та аналіз розрахунку її.

Для досягнення визначеної мети виконані наступні завдання:

1. Визначення економічної сутності поняття «заробітна плата».
2. Дослідження організації обліку праці та її оплати.
3. Розгляд системи оплати праці.
4. Визначення ролі аналітичного обліку;
5. Порядок нарахування витрат з обліку праці та її оплати на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах проблема оплати праці є дуже актуальною. Заробітна плата – це винагорода за працю, основний дохід працівників, саме тому облік розрахунків з оплати праці – найскладніша ділянка роботи бухгалтера. Організація та облік розрахунків з оплати праці впливає на ефективність діяльності підприємства. Облік оплати праці працівників потребує удосконалення. Існує необхідність у створення ефективної системи розрахунків.

Заробітна плата повинна залежати безпосередньо від результатів праці, впливати на його показники, стимулювати розвиток виробництва, ефективність роботи, підвищення кількісних і якісних результатів праці. Останнім часом заробітна плата в Україні з ряду причин практично втратила ці функції й це не дозволяє ефективно впливати на процеси, зв'язані зі спадом виробництва, заважає досягненню певної стабілізації в економіці.

Система заробітної плати містить особливості трудового процесу, завдання, які поставлені перед відповідним робочим місцем, а також професією і кваліфікацією робітника. Оплата праці залежить не тільки від результатів праці робітників, але також і від ефективної діяльності виробничих підрозділів.

Оплата праці поділяється на : основну, додаткову та інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки)[1].

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій [1].

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати. До них належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми [1].

Основними завданнями організації обліку праці та її оплати є:

– чітка регламентація організації праці на підприємстві;

– контроль за використанням робочого часу та забезпечений зростання продуктивності праці;

– облік і контроль за використанням фонду заробітної плати та іншими грошовими коштами, які виділяють для оплати праці працівників підприємства;

– своєчасне і правильне визначення сум нарахованої заробітної плати й відрахувань органам соціального страхування та віднесення їх на собівартість продукції (робіт, послуг), а також на інші витрати;

– здійснення у встановлені терміни всіх розрахунків з працівниками і службовцями із заробітної плати та інших виплат;

– впровадження мотивації праці працівників [8, с. 94].

Проблемними питаннями організації обліку праці та її оплати є:

– регламентація організації праці на підприємстві;

– контроль за використанням робочого часу та забезпечення зростання продуктивності праці;

– своєчасне і правильне визначення сум нарахованої заробітної плати; - здійснення у встановлені терміни всіх розрахунків з працівниками і службовцями із заробітної плати та інших виплат;

– облік і контроль за використанням фонду заробітної плати та іншими грошовими коштами, які виділяють для оплати праці працівників підприємства; - впровадження мотивації праці працівників.

Проект організації обліку праці та її оплати складається з таких частин: загальні положення; організація обліку відпрацьованого робочого часу; організація обліку виробітку; організація узагальнення заробітної плати; організація виплати заробітної плати та організація роботи апарату бухгалтерії.

Система оплати праці відображає розміри заробітної плати працівника від кількості та якості виконаних робіт. Система оплати праці поділяється на 2 форми: відрядна та погодинна.

Погодинна – нарахування заробітної плати залежить від фактично відпрацьованого часу і встановленої норми оплати за одиницю часу. Погодинне нарахування передбачає нарахування заробітної плати працівнику виходячи з погодинної тарифної ставки, яка встановлюється на підприємстві.

Відрядна – нарахування заробітної плати проводиться за вироблену якісну продукцію по установлених розцінках за оплату одиниці продукції. Заробіток залежить від якості та виробленої роботи.

Тарифна система на підприємстві дає змогу визначити обсяг заробітної плати залежно від виконаних робіт та кваліфікацію працівника.

Застосування табельних номерів оптимізує введення облікової інформації щодо кожного працівника у систему, унеможливує плутанину при нарахуванні та виплаті заробітної плати працівникам-однофамільцям, тому сприяє правильності і вчасності розрахунків з оплати праці [9, с. 288].

Схема посадових окладів формується на основі:

– тарифної ставки робітника першого розряду, що встановлюється у розмірі, не нижчому, ніж визначений генеральною (галузевою) угодою;

– міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів) [8, с. 95].

Порядок оплати праці конкретного працівника визначається трудовим договором або контрактом.

Одним із шляхів удосконалення обліку оплати праці є вдосконалення саме діючого аналітичного обліку. Аналітичний облік відіграє вирішальну роль у зборі інформації про відпрацьований та невідпрацьований час, склад працівників, структуру фонду оплати праці виконання норми працівником. Дану інформацію щодо витрат на оплату праці необхідно відображати за такими статтями калькуляції: основна заробітна плата, додаткова оплата праці, інші нарахування та виплати працівникам [8, с. 96].

Подальше реформування заробітної плати має здійснюватися шляхом підвищення ціни робочої сили, встановлення єдиних регуляторів і рівноцінних умов відтворення робочої сили незалежно від форм власності; збільшення тарифної частини у заробітній платі; підвищення частки мінімальної заробітної плати у середній заробітній платі, удосконалення механізму державно-договірної регулювання заробітної плати та інше.

Відображення нарахованої заробітної плати у складі витрат підприємства можна здійснювати трьома способами:

– за допомогою рахунків класу 8 «Витрати за елементами»;

– за допомогою рахунків класу 9 «Витрати діяльності»;

– одночасно за допомогою рахунків класу 8 і 9.

З метою покращення інформації з розрахунків за виплатами працівникам для аналізу та прийняття управлінських рішень треба впровадити ряд субрахунків до рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці», що дозволить підприємству вести облік за виплатами, які не входять до фонду оплати праці на окремому рахунку та надасть більш детальну інформацію. Також потрібне впровадження формування забезпечення майбутніх витрат на оплату відпусток, що дає підприємству можливість постійно підтримувати величину фактичної собівартості продукції (робіт, послуг) на плановому рівні, уникати її стрімких коливань та рівномірно розподіляти витрати на оплату відпусток протягом звітного року, що в свою чергу стабілізує стан підприємства в цілому [8, с. 97].

Для забезпечення керівництва та власників достовірною інформацією про стан справ важливе роль значення має правильна організація внутрішнього контролю на підприємстві.

Суб'єктами внутрішнього контролю є бухгалтерія, служба економічного аналізу, служба внутрішнього контролю.

Удосконалення обліку з розрахунків праці можливо з використанням табельних номерів які оптимізують введення облікової інформації щодо кожного працівника у систему, а це унеможливило плутанини під час нарахування заробітної плати працівникамоднофамільцям, крім того, кожний компонент табельного номера несе певне аналітичне навантаження та дає змогу згрупувати зарплату за напрямками.

Шляхи удосконалення організації обліку заробітної плати:

– вибір методів і способів обліку, адаптованих до специфічних особливостей заробітної плати та особливостей фінансового-господарської діяльності підприємства, технології виробництва та управління;

– формування оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед обліком заробітної плати; – розроблення та запровадження удосконалених форм носіїв облікової інформації, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру облікової інформації [9, с. 291].

Висновки. Отже, для покращення обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві необхідно: забезпечити резерв відпусток для рівномірних витрат на оплату праці; перевести на автоматичне заповнення табель обліку робочого часу; для покращення обліку розрахунків щодо соціального страхування доцільно задіяти ще один субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами», зменшити обсяг документації. Вирішуючи кадрові питання, слід підвищувати професійну кваліфікацію, зацікавлювати людей у продуктивності праці, стимулювати їх і матеріально, і використовуючи ефективні форми психологічної мотивації. В сучасних умовах розвитку України правильний і дієвий облік витрат на оплату праці повинен стати не лише засобом дотримання вимог чинного законодавства, а й джерелом надійної інформації для подальшого контролю та управління витратами на оплату праці.

Література:

1. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95- ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95> (дата звернення: 23.03.2020).
2. Бондарьова Н.К., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В. Розрахунок заробітної плати. *Бізнес-бухгалтерія*. 2005. № 20/2. С. 112–114.
3. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В. Бухгалтерський управлінський облік. Житомир : ЖІТІ, 2005. С. 448.
4. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні. Київ : А.С.К., 2010. С. 848.
5. Іванов Ю.Б., Дорожкіна Г.М., Коновалов Є.І. Оподаткування виплат з оплати праці : навч. посіб. Київ : А.С.К., 2008. С. 320.
6. Новак І.М. Соціальний пакет: особливості формування та управління. *Ринок праці та соціально-трудові відносини*. 2008. С. 115–119.
7. Собко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2006. С. 526.
8. Брік С.В., Дегтяр Д.В. Шляхи вдосконалення організації обліку оплати праці на підприємстві. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр.* Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. 2015. № 60 (1169). С. 94–97.
9. Островерха Р.Е. Теоретичні засади удосконалення організації обліку заробітної плати. Національний державний університет податкової служби України. Львів, 2014. С. 284–291.